

Porträtt: Soran Ismail

Soran Ismail gäspar och lutar sig bakåt mot väggen som fotografen har bett honom posera vid. Han har sovit dåligt i natt, kanske för att han är mitt uppe i en intensiv arbetsperiod där han bland annat skriver på sin och kollegan Magnus Betnérs nästa stå upp-show. I sin förra föreställning, En skam för Sverige, hade de en skarp blick för det irrationella – som att två svenska riksdagsledamöter kan springa runt på stan och hota människor med järnrör medan deras justitieministerkandidat stolt filmar dem. Helt sjukt, konstaterade Soran Ismail och Magnus Betné.

29 MAR 2016

Foto: Robert Blombäck

Så vad är helt sjukt idag?

– Just nu känns det som före en tsunami, när elefanterna går upp i bergen och vattnet drar sig undan ur havet. Det kan vara en ekonomisk kollaps som närmar sig, människor kommer att ställas mot varandra, extremister får mer makt. Kolla retoriken i Italien och Tyskland på tjugotalet. Frågan är om vi kommer att ha demokrati i Sverige om trettio år, säger Soran Ismail.

Helt sjukt men knappast komiskt. Och Soran Ismail vill inte bara jobba med komik. I en tid när flyktningbostäder utsätts för attentat, när muslimska män debatteras som ett hot mot världsfreden och när Sverige sluter sina gränser, vill han fördjupa temat från sin tv-serie om rasism, Absolut svensk, som sändes i SVT i höstas och som har använts som samtalsunderlag på många skolor. Han vill försöka hitta de strukturella förklaringarna bakom det sönderfall och den polarisering han ser omkring sig.

En viktig förklaring, menar han, är att människors kunskap försvagas när sociala medier ersätter tidningar och böcker.

– Kunskapen är stamcellerna som kan omvandlas till vilka celler som helst. Precis som stamcellerna kan skydda mot infektioner och andra attacker mot kroppen så är kunskap bästa försvaret mot attacker på demokratin.

Men bristen på kunskap är inte den enda förklaringen till polariseringen. Soran Ismail menar också att unga svenskar – hans egen generation och de som är yngre än han – är så överbeskyddade att de inte står ut med de trauman som flyktingar kan ha med sig till Sverige.

Som exempel nämner han Svenska fotbollförbundets nya direktiv om att inga segrare ska utses i fotbollscuper för barn under tretton år.

– Hur ska man kunna hantera att ens pappa dör om man inte kan hantera att torska i fotboll?

Han gäspar inte längre utan börjar i stället vifta med en braständare som han plockar upp från konferensbordet där vi sitter.

– Folk tror att det är farligt att vara ledsen. Men det är en naturlig del av livet!

Själv är han född på flykt. Hans föräldrar lämnade Irak 1987, efter att ha deltagit i kurdiska studentdemonstrationer. Mitt under det krig som rasade mellan Irak och Iran under större delen av 1980-talet tog de sig över gränsen till Iran. Som han sade i sitt sommarprogram: ”Där ledde väntan till ett gigantiskt misstag: jag.”

Soran var bara ungefär ett halvår när den lilla familjen flydde vidare till Syrien. Där fängslades både hans föräldrar och deras lille son innan de kunde ta sig till Sverige.

Soran Ismail kom att växa upp i ett radhusområde i Knivsta i Uppland. Integrerat, skulle många säga, trots att det var segregerat från mer blandade sociala sammanhang och han bara kände en enda person med afrikansk bakgrund.

Det är alltså ett komplext sammanhang han är sprungen ur. Flykt och radhusidyll och en självbild som är både absolut svensk och absolut kurdisk.

Kanske har det bidragit till att komikern, precis som clownen, är ytterst allvarlig inombords.

– Komiken är mitt sätt att hantera livet. Jag tänker ofta i skämt, då blir saker inte lika laddade. Men just de här grejerna kanske jag inte hittar något kul i, säger han eftertänksamt om det alltmer splittrade Sverige.

Inom stand-up jobbar man ofta på firmafester där publiken tänker mer på sprit och sex än på att lyssna på en kille som står upp för att försöka överrösta brölet. En situation som inte är helt olik den som en högstadie- eller gymnasielärare riskerar att hamna i.

Foto: Robert Blombäck

Soran Ismails tips till lärare är: gör dig intressant.

– Rektorerna måste tillåta lärare att inte tänka så mycket på läroplanen. Pratar du för att du får en lön eller för att det är häftiga grejer du pratar om? Berätta som om du skulle berätta för en kompis: ”Det är helt sjukt att ...”

Soran Ismail är på många sätt en svärmorsdröm. Han besitter just de två mänskliga egenskaper som är viktigare än kanske alla andra: han är rolig och han är snäll.

Fast frågan är om han är för snäll. Det tyckte en del av tittarna som såg honom intervjua rasister och främlingsfientliga i Absolut svensk. Är det ansträngande att sitta ner och försöka förstå en person som kallar sig rasist eller är Soran Ismail faktiskt så förstående?

– Jag är sån, jag har överlag svårt att uttrycka känslor spontant. Men det är också den metod jag tror mest på. Jag vill inte låta känslor komma i vägen för tankar.

Självinnsikt är ett annat viktigt verktyg mot rasism och främlingsfientlighet. I Absolut svensk genomgår Soran Ismail ett så kallat implicit associationstest, utarbetat av det amerikanska Harvarduniversitetet för att kartlägga människors omedvetna reaktioner i interaktion med andra.

Testet, som ligger på nätet, finns i ett antal varianter som mäter inte bara främlingsfientlighet utan också sexism, homofobi och fördomar mot äldre och överviktiga. Det är finurligt utformat; trots att man genomskådar det så går det inte att manipulera.

Soran Ismail gjorde testet som mäter främlingsfientlighet och hans resultat placerade honom i en mellankategori: inte extremt rasistisk men långtifrån fördomsfri.

När till och med antirasisten är fördomsfull, riskerar inte det att leda till slutsatsen att främlingsfientligheten är naturlig?

– Nej, säger Soran Ismail, det är inte naturligt längre, samhället ser inte ut som förr när folk i grannbyn ville mörda dig.

I stället menar han att den självinsikt som det ger att avslöja sina egna fördomar ger chansen att motarbeta dem.

– Då kan man ställa sig frågor som: Vad har jag för erfarenheter som gör att jag är fördomsfull? Vilka umgås jag med?

Vad ska man göra med självinsikten, hur ska man bryta sig ur en sådan isolering?

– Jag kanske åtminstone kan tänka på vilken litteratur jag läser, vilka filmer jag ser.

På senare tid har det rasat en hätsk debatt i Sverige om kulturen hos unga män med muslimsk bakgrund och deras kvinnoyn. Soran Ismail, själv en sådan man, tycker att det är bra att frågan debatteras men synd att debatten har blivit så förenklad.

– Å ena sidan finns rasistfeministerna, de som är feminister bara när kvinnor utsätts för sexbrott av invandrare. Men så finns det ett annat läger, där män i allmänhet pekas ut som den gemensamma nämnaren bakom alla problem. När invandrarkillar misstänks för sexbrott så måste de säga ”ja men jag blev antastad av svenska män på Stureplan”. Varför ska de kontra med det? En dålig kvinnoyn är ett större problem bland kurder än bland svenskar, det är bara trams att säga något annat.

Soran Ismail har bott ett år i USA som utbytesstudent och framhåller det landet som en förebild när det gäller invandring och integration.

– USA är ju byggt på invandring. Den typ av invandring som Sverige har nu har vi bara haft sedan 1980-talet. Det behöver gå två generationer eller mer. Förändringar tar tid och måste få ta tid.

Namn: Soran Ismail.

Född: 1987 på flykt i Iran.

Bor: På Södermalm i Stockholm.

Familj: Mor, far, syster och dotter.

Yrke: Komiker.

Gör också: Tittar på fotboll.

Gör aldrig: Äter brunch.

Senast lästa bok: *The truth* av Neil Strauss.

Favoritfilm: Hajen.

AV TEXT: KATARINA BJÄRVALL

SORAN ISMAIL

HTML Snippets Powered By : XYZScripts.com